

13. fejezet

Frédi lába alatt csikorog az útra kimosott kavicsos föld, a piacos kutyák hisztérikusan ugatnak amint elhalad az útba szinte belelógó kerítés mellett. Őr sehol. Az idén csak az egyik rokon jár le-fel, szinte órát lehetne igazítani hozzá, körüljárja a placcot, aztán egy óra múlva megint; azóta nincs külön őr. Frédi kiköp egyet, legszívesebben belerugdossa a kutyákba.

Nincs cél, ami felé menne, csak úgy indult, bele a városba. Torkában szorul az elmúlt napok csendje. Otthon az asszony semmire nem mond semmit, vagyis mindenre csak hallgat. Nem tálal. Nem mos. Nem főz rá. Közömbös a jelenlétére. Akár hogy próbálta, nem bírta kihozni a sodrából, még csak a szeme se rebbent meg, pedig mindet bevetett, ami eddig jól bejáratott, és tökéletesen működő beszéd volt.

Hideg közöny.

Még azt se vette észre, hogy lenyírta a fűvet, meg hogy hajnalban felkelt és megöntözte a kertet. Ezelőtt legalább ez megenyhítette.

Manyi hangja jön elő a gondolat mélyéről: „addig fogsz így élni, míg egy napon jöhetsz haza a semmire”. És

pont úgy, ahogy az anyja kiejti, megnyomva, hosszúra vonva a szóban a c-t; jöheccc. Hova mehetek? Hova mehecc? Ez kész hecc. Hova? Az egész ház lepusztult, és még a villanyt is évekkal ezelőtt Manyi hagyta kikapcsolni. „Akkor is neked volt, neked adtam, mert neked mindig kell. Elvagyok én nélküle, azóta is.”

Elvult. És elvan a mai napig. Ott nem lehet maradni, oda nem lehet bevinni a könyveket, a távcsöveket, meg az ásványokat; minden egy év alatt tönkre menne.

Valami ki kell találni, mert itt nem soká lesz nyugta. El nem akar menni, neki itt joga van, a bíróság is megítélne ennyi év után a házból valamit. Bár, ezeket a barátnőket sose lehet tudni, még elmennének Lizinek tanúskodni, őellene. És ha jól emlékszik, mikor ez a ház épült, ahol most laknak; akkor Kata lefényképezte Lizit, meg a vénembert, amint a téglát rakják le a platóról. Még meg is tette a megjegyzést. „Hát te hol vagy, mikor a gyeses kismama hordja a téglát. Olyan vékony, majd át nem szakad. Hol van ilyenkor a férfi?”

Hallgatott. Most, és akkor is. Ennek a Katának mit mondhatott volna, tán azt, hogy te is olyan örült vagy, aki

maga hordja a követ a házához, aki téglát adogat, meg cserepet, és nem áttall akár alapot is ásni, csak hogy elég legyen a pénze, amire elszánta? Mindkettőben van valami hasonlóság, valami állandó hajtóerő, eltéríthetetlen akarat, és állandó dologra foghatóság. A gondolataik is egyformára járnak, ha jobban megnézi. Kata meg néha olyan, mintha férfiasan gondolkodna, s tán jobb nem gondolni arra, hogy ha ez a hivatalos dolgokban Lizi mellé áll...

Az a fénykép meg épp nem hiányozna. Beszélhetne, amit akar. Fénykép. A szomszédok emlékezete; akkor ez nem lenne szerencsés, mert rögtön jöhet a kérdés; hol volt maga, ez a sovány asszony téglát rak, maga hol volt. Ez nem nyerő.

Lizi még sose volt ilyen. Esténként eljár. A múltkor is, még jó hogy csak a templomba; hogy minek jár az oda annyit, eddig alig ment, igaz ideje se volt. Tán most érzi az öregedést, hogy kezd odakapni. Imádkozik. Kész dili. Nappal, éjjel; lehet, hogy éjjel-nappal imádkozik?

A vallástörténeti könyveket se lehet Manyinál kivinni. Az túl értékes.

A hídon szembe jön vele Boros Sanyi, kezében egy szál piros szegfű, csak magában zöld és csomagolás nélkül; Sanyi alig áll a lábán, térdei rogyadoznak; mikor meglátja Frédit, bödülésféle hangon megkérdi: hát te hova? Válasz nem vár, Frédi mozdít egyet a fején, részéről ez elég köszönésnek.

A Vadász előtt kinn állnak, az ajtó előtt okoskodnak, mikor meglátják, elnéznek, mintha senki nem venné észre. Belép a helyiségbe, a faasztalok körül foglalt minden pad. A kocsmáros a magasított pult mögül kinéz, hozza a szokottat, aztán mikor Frédi egy villanás alatt felhajtotta, beinti maga után a raktárba.

– Ne jöjjön ide, ha nem bír magával! Nálam nem lesz cirkusz. Ezek itt megisszák a magukét, de egy se enged meg olyanokat a szájának, mint maga. Káromkodnak, disznó pofájuk van Maga nem istenel, finoman beszél. A maga úri dumája, a finoman halk fenyegetései, az a gyilkos duma. Ne keltse itt a feszültséget! Hallgat, vagy nem jön!

Egyértelmű a szó, és akitől jön, testes, erős férfi. Frédi alig bólint, semmit nem felel, lecsapja pénzt, kifordul; az úton csak előre, fel a főutcára.

Szemerkélni kezd az eső. Összehúzza magán a kiskabátot. Nyár végéhez képest hideg van. Szája egy vonal. Tekintete ég. Keres valakit, akivel megoszthatná a bánatát. Rengeteg ember jön szembe, sehol egy ismerős. Megkondul a harang, temetési hangokat ver. Akár meg is dögölhetnék, – gondolja. – Észre se vennék, hogy eltűntem. Lizi megsiratna. Megsiratna? Lehet, hogy nevetne. Kacagna. A gyerekek meg... Talán a kicsi, az igen apás. Talán. Aztán meg Mindenszentekkor a síromra... Vagy akkor se, míg él az anyjuk.

Vajon kijárnak-e a sírunkra – és szája megvonaglik a sírra járás kifejezéstől, amit annyira nem szeretett, aztán ebben a megközelítésben mégis így jut az eszébe, mintha a temetői dombocskán ténylegesen járnának, vagy ráállnának a sírkövekre; kész ostobaság.

Távcsövek, a csillagnézés, a meteorok augusztusban, és a csillagászat, az ér ebben az egész életben valamit. El kéne vonulni a világtól, messze, fel a hegyek közzé, és csak elmélkedni, meg a távcsőben lesni, mi van kint. Feljegyezni.

Marhaság. Már mindent megtaláltak. Mit lehet ezekkel a távcsövekkel?

Szemlélődni. Mint a régi korokban. Kizárni mindent, amit ebben a rohanó életben életnek neveznek.

„Pont te, aki egész nap a tv-t nézed, egyik filmet a másik után? Pont te? Aki elvárja, hogy elétegyék az ennivalót? Ki tálalna a hegyekben? Ki fütene be neked?”
– Lizi hangja olyan közeli, hogy körülnéz, nem jött-e utána.

Senki.

Megáll egy technika-bolt kirakata előtt, elmerülve nézi a videokamerákat, aki elmegy mellette, így látja. A fejében visszhangzik a felesége hangja, egy pontra fixálja a tekintetét, szembenéz vele egy felvevőlencse; liláskékes árnyalatba mutatva maga mélységét. Eltelik valamennyi időt, Frédi saját szemének tükörképét látja az üvegen. Belül eláradt az ital melegsége; biztosabb az akarat, lépked tovább.

Ma különösen üres ez a város. Délelőtt kilenc óra van. Mindenki dolgozik. Piac nincs. Szünidő van, diákság sincs. Le kéne menni Manyihoz. Talán valamit lehet alakítani őszig a szobán, bár annyi pénze sincs, hogy a meszet megvegye.

Legközelebb nem lesz, „hogy ha nem engecc be rendőrt hívok.” Nem tudja mi lesz, nem tudja, hogy lesz, ám érzi, hogy az asszony most nem tér vissza a szokott élethez, és ebben van valami fenyegető és kiszámíthatatlan.

Manyi a posta kijáratánál áll, szerényen, mint mindig: kislányosan szégyenkezve, kitaposott a cipője, csúszik rajta a patentharisnya, mintha a lábait készülné összefonni; úgy ráragadt az a tartás, már megállni se tud másként; virágot árul. Frédi megáll tőle vagy húsz méterre, aztán visszafordul, a másik utcán megy haza. Haza. A szülőházához.

Drótra jár a kapu, a kutya meg se moccan, mikor felér a tornácra; a hajdan díszes fagerendák, támaszok, apácarács; repedezettek, évtizedek óta nem voltak beeresztve. A házban a szokásos; anyja ágya, egy éjjeliszekrény, egy asztal, egy sparherd, szekrény, az asztalon vászonabrosz, a szoba szinte üres, a plafon repedezett, lelóg egy stukator-deszka, a másik szobában fóliával letakart heverők, fotelek, semmi kedve felemelni a nejlont, hogy az alatt évek óta porosodó, hajdani

kellemes emlékű, ma porszagú, kitakaríthatatlan bútortáron szaga megcsapja.

„Lizi mindig takarít” – erre felmordul, mert a fejében a saját hangja ellent mond ennek az állapotnak.

Visszamegy a konyhában, várja Manyit. Ledől az anyja összevetett ágyára. Kezeit a tarkója alá fonja. Szunyókálni kezd, aztán orrát váratlanul ingerelni kezdi valami; felriad. Az asztal közepén, cseréptálcán áll a petróleumlámpa. Bosszúsan nézi; ebben a házban bűdös lesz az ember ruhája. Anyám mit csinál, hogy nem érezni rajta?

Elvörösödik. Felrobban benne egy indulatszilvánk, aztán hamarosan el is hal és megint előnti egy fáradtsággal vegyes belső hideg, aminek akkora a csendje, hogy mozdulni se bír tőle. Tehetetlenül fekszik tovább. Félálomban előjönnek a gyerekkor képei: itt akkor minden jó volt, égett a villany, nagymama főzött, Manyi a kertet gondozta, nem is tudja hogy, valahogyan megélték, ami nélkülözhetetlen volt, az megvolt.

Kavarognak a régi szobák, ételek illatának emlékei, a konyha nehéz, zölddel, krizantémmal teli szaga, mikor mindenszenteki koszorúkat kötöttek az

asszonyok. Mintha valami tömjén szag is lett volna ebben, vagy csak belecsalja az emlékezet? – felnéz a plafonra, az ablak előtt álló fa árnyéka lebeg ott. Templomi díszcsokrok. Akkoriban az, milyen kapós volt! Mióta megjelentek a selyemvirágok, ezek is kiszorultak. Tartós, megvehető, kimosható.

Megszorul torkában a levegő, hossza, elnyújtott sóhajtásban tör elő, a templom emléke eléhozza Lizit: Lizi kislány, Lizi nagylány, Lizi bérnáló, Lizi táncos. Lizi dereka.

Elég! – kiált fel, amire a küszöb előtt fekvő kutya felvakkant. – Legalább ez tudja, hogy itt vagyok – gondolja tovább, és megpróbál arra összpontosítani, hogy a gyerekkor emlékeit ne zavarja szét a jelen.

Hetekkel később, mikor nehezen, de magában többször átrágva, daccal, tehetetlen dühvel és végül magát megsajnálva eldöntötte, hogy megpróbál otthon maradni; lesz, ami lesz, az asszony talán nem követeli, hogy költözzön haza, hiszen ha Lizi nagyon úgy akarná, az após biztosan segítene még most, utoljára a lányának, hogy akár jogilag is elküldjék őt innen; igen, még ki is fizetnék, csak menjen el: furcsa, egyéniségével ellentétes

készítések kezdtek megjelenni benne. Egyre kevesebbet aludt, unta a tv-t, és mivel nem tudta levezetni indulatait, süket, érzéketlen fülekre lett, akik nem hallották meg, érzéseire senki nem volt kíváncsi: ilyen mindenben túljutottság, mindennel leszámolás-érzéssel keresztül valami belső óra hajnalban felkeltette. Első napon csak megébredésnek vélte, de aztán egyre sűrűbben jelentkezett, és az ismeretlen és új hajnal, mikor nem kell munkába menni; hiszen milyen jó a nyugdíjasnak, feledni tudja az órát; mégis a belső óra ébresztője működni kezdett. Szokatlan és korai időben.

Reggel van – mondta, kikélt az ágyból. Az udvar, a gyeplő, a napfelkelte együttes hangulata gyerekkori érzéseket, a hajdani Manyi-féle kert illatát idézte fel. Anyám ilyenkor öntözni szokott, gondolta, és másnap mintha az előző napi emlék tettebe épült volna, bekapcsolta a szivattyút, és engedte a vizet, elfordítva, mint gyerekkorában, mikor a szivárványt akarta benne megcsillantani; szivárvány – mondta félhangosan, és észre se vette, hogy Lizi a szűnyoghálós ablak mögül nézi.

Az após meglepődve látta, hogy a vő, aki sose volt valami nagy lumen az otthoni munkákban, az elmúlt hetekben rendben tartja az udvart, még a szőlőbe is lemegy a ház mögé, ami teljesen az após birodalma, s ott látszatja van a jelenlétének.

Lizi látja. Lizi hallgat. Olyan csend, és érzés nélküli az egész. Még egy éve, hogy örült volna ennek. Vagy akár három hónapja. Arra gondolni sem lehet, hogyha egészen a házasságuk elejétől... Most mindegy. Teljesen mindegy.

Géza elkezdte bontani a beomlott fából készült tárolókat. Frédi megy vele, szó el nem hangzik, a köszönés csak bólintás. Frédi nézi a fűrész fémlánca alatt tüzelővé hulló deszkadarabokat, hordja a szekérhez a sok felesleges lomot, amit az após kijelöl, hogy ez többet nem kell. A lovak szerszámjának rézvereteire rácsodálkozik.

Manyi ritkán jön, és hamar megy, nem tetszik neki, hogy a fia alantas munkákat dolgozik; Frédi hallgatagon kíséri egy darabig az anyját, általában a hídig, a híd a határ, amit mostanában ritkán lép át. Ez a város széli, falusias környezet megnyugtatja. Régen taszította. Milyen furcsa, hogy átfordulnak a dolgok.

Fogy az évtizedek alatt felgyűlt lom a portáról. Lizi gyakran egész estét beszél át az apjával, a kisházban, ahol eleinte ők laktak, még a házasságuk elején. Minden alkalommal vár, hátha az asszony szól valamit; annak nincs mondanivalója.

Folytatása következik